

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Krzysztof Bolesta

\$Znak pisma.AS
3599573.14278662.11508859
Warszawa, 29-01-2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: interpelacji Pana Posła Sławomira Skwarki w sprawie opóźnionych wypłat środków z Programu "Czyste Powietrze" (dalej: Program) (K10INT7403)

Szanowny Panie Marszałku,

poniżej przedstawiam odpowiedzi na zadane pytania, przygotowane na podstawie informacji otrzymanych od Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie (dalej: WFOŚiGW w Lublinie).

1. Jakie są przyczyny opóźnień w wypłatach środków z Programu przez WFOŚiGW w Lublinie?

Czyste Powietrze jest największym programem rządowym wdrażanym przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej od 2018 r. W jego realizację zaangażowanych jest aktualnie ponad 80% pracowników WFOŚiGW w Lublinie. Stale rosnące zainteresowanie Programem przez potencjalnych Beneficjentów na przestrzeni lat przełożyło się na coraz większą liczbę składanych wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność. Największy, nieproporcjonalny wzrost zainteresowania realizacją Programu został odnotowany od dnia 3 stycznia 2023 r., tj. po wejściu w życie zmienionych zasad polegających, m.in. na zwiększeniu progów dochodowych Beneficjentów oraz kwot dofinansowania. Liczba i wartość składanych wniosków stała się kilkukrotnie wyższa w porównaniu do lat poprzednich. W konsekwencji 2023 r. WFOŚiGW w Lublinie po raz pierwszy zaczął przekraczać regulaminowe terminy na ocenę wniosków o dofinansowanie oraz wypłaty środków. Na wydłużenie terminów rozpatrywania spraw w ramach Programu dodatkowo wpłynęła liczba zidentyfikowanych przez WFOŚiGW w Lublinie nadużyć, których dopuszczali się nieuczciwi wykonawcy oraz masowe przypadki rozwiązań zawartych już przez Beneficjentów umów w celu złożenia nowych wniosków według korzystniejszych warunków Programu obowiązujących od 2023 r.

Niestety pomimo zidentyfikowania poważnego ryzyka przekroczenia regulaminowych terminów na procedowanie wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność w ramach Programu WFOŚiGW w Lublinie nie zdecydował się na natychmiastowe zwiększenie

kadry pracowniczej. Taki stan rzeczy spowodował, że od 2023 r. terminy rozpatrywania spraw zaczęły się systematycznie wydłużać, a problem się pogłębił.

Tempo wdrażania Programu przez WFOŚiGW w Lublinie na przestrzeni ostatnich 7 lat, w sposób obiektywny obrazuje poniższa tabela:

Stan wdrażania PP Czyste Powietrze przez WFOŚiGW w Lublinie w podziale poszczególne na lata						
Lata	Liczba złożonych wniosków	Wartość złożonych wniosków	Liczba zawartych umów	Wartość zawartych umów	Liczba dokonanych wypłat	Wartość dokonanych wypłat
2018	2 073	41 840 312,00	-	-	-	-
2019	5 783	119 965 665,84	3 002	61 555 754,62	1 265	15 333 116,63
2020	4 204	75 900 005,00	7 105	141 334 295,38	6 482	73 658 561,27
2021	9 266	153 011 968,67	7 659	122 732 267,59	11 294	92 220 540,53
2022	8 328	227 922 767,37	7 969	197 360 440,27	14 530	131 228 553,52
2023	16 524	1 098 369 061,21	11 489	709 424 309,92	19 773	340 875 525,79
2024	19 996	1 490 489 175,89	13 559	967 018 115,74	23 905	494 017 196,33
RAZEM:	66 174	3 207 498 955,98	50 783	2 199 425 183,52	77 249	1 147 333 494,07

Porównując rok 2024 do roku 2019 należy zwrócić uwagę, że:

- Liczba składanych wniosków wzrosła o 245%;
- Wartość złożonych wniosków wzrosła o 1 142%;
- Liczba zawartych umów wzrosła o 351%;
- Wartość zawartych umów wzrosła o 1 470%;
- Liczba dokonanych wypłat wzrosła o 1 789%;
- Wartość dokonanych wypłat wzrosła o 3 121%;

Należy zaznaczyć, że WFOŚiGW w Lublinie aktualnie podejmuje intensywne działania mające na celu maksymalne przyspieszenie procesu weryfikacji wniosków i wypłat środków, jednocześnie zachowując najwyższą staranność w analizie dokumentacji. W celu skrócenia terminów rozpatrywania spraw oraz usprawnienia procesu oceny, kontroli i rozliczania zadań poprawiona została struktura organizacyjna WFOŚiGW w Lublinie oraz znacząco zwiększono zatrudnienie kadry zaangażowanej we wdrażanie Programu. WFOŚiGW w Lublinie jest w pełni świadom wagi problemu i dołoży wszelkich starań, aby jak najszybciej uregulować zaległości. Należy również zaznaczyć, że zwiększone obciążenie dotyczy nie tylko WFOŚiGW w Lublinie, ale stanowi duże wyzwanie dla pozostałych wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w całej Polsce.

2. Proszę określić termin zaległych wypłat za wykonaną pracę.

W grudniu 2024 r. WFOŚiGW w Lublinie rozpatrywał wnioski o płatność złożone w lipcu i sierpniu 2024 r. ze środków pochodzących z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Wnioski o płatność ze środków pochodzących z Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 były sprawdzane na bieżąco.

3. Jakie kwoty WFOŚiGW w Lublinie ma zaległe wobec beneficjentów indywidualnych i wykonawców na dzień 31.12.2024 r.?

Na 31 grudnia 2024 r. łączna wartość oczekujących na weryfikację wypłat w ramach złożonych wniosków o płatność wynosi 106.081.021,88 zł. Zaległości dotyczą zarówno beneficjentów indywidualnych, jak i wykonawców realizujących przedsięwzięcia w trybie prefinansowania dla beneficjentów Programu.

4. Wobec jakiej liczby beneficjentów indywidualnych i wykonawców WFOŚiGW w Lublinie ma zaległe wypłaty na dzień 31.12.2024 r.?

Na 31 grudnia 2024 r. liczba wniosków o płatność oczekujących na weryfikację wynosiła 3.620 sztuk.

5. Jakie kroki Ministerstwo Klimatu i Środowiska podejmuje, aby zapewnić terminowe finansowanie programu "Czyste Powietrze"?

Dzięki staraniom Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Program został ujęty w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (dalej: KPO) w ramach Komponentu B – Zielona energia i zmniejszenie energochłonności. 20.12.2022 r. została zawarta umowa pomiędzy Ministerstwem Klimatu i Środowiska a NFOŚiGW na kwotę 13 895 273 746,00 zł, o objęcie Programu wsparciem z KPO. Z uwagi na poważne opóźnienia w realizacji KPO powstałe przed październikiem 2023 r., w szczególności brak składania przez Polskę wniosków o płatność do Komisji Europejskiej w założonych wcześniej terminach, w 2023 r. w Programie wystąpiły poważne problemy z płynnością finansowania. Pomimo braku zapewnionego finansowania, wnioski w Programie były w dalszym ciągu przyjmowane, natomiast z uwagi na brak środków nie były rozpatrywane. Wznowienie finansowania Programu ze środków KPO nastąpiło dopiero na początku 2024 r. NFOŚiGW otrzymał dotychczas z Polskiego Funduszu Rozwoju S.A. zaliczki w łącznej wysokości 5 828 036 641,87 zł.

Z początkiem 2024 r., uruchomione zostało również finansowanie Programu ze środków unijnych w ramach Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko na lata 2021-2027 (dalej: FEnIKS). 16.04.2024 r. NFOŚiGW zawarł z 16 wfośiów umowy o dofinansowanie 16 projektów grantowych ze środków FEnIKS na łączną kwotę 6 400 000 000,00 zł. Nabór wniosków dofinansowanie dla grantobiorców uruchomiony został 22.04.2024 r. Na tej podstawie 16 wfośiów otrzymało zaliczki w łącznej kwocie 1,61 mld zł. Pierwotna kwota wynikająca z 16 podpisanych z wfośiów umów została w III kwartale 2024 r. zwiększona o dodatkowe 1 220 000 000 zł. Wszystkie aneksy zwiększające dostępne środki do umów z wfośiów zostały podpisane. Łączna kwota finansowania z FEnIKS to 7 620 000 000 zł.

W 2025 r. planowane jest złożenie wniosku do Europejskiego Banku Inwestycyjnego w kwocie 10 mld zł na potrzeby finansowania naboru Programu ze środków Funduszu Modernizacyjnego (dalej: FM). FM został ustanowiony w ramach wsparcia realizacji celów polityki energetyczno-klimatycznej UE i jest zasilany środkami ze sprzedaży uprawnień do emisji CO₂ w ramach unijnego systemu handlu emisjami, tzw. EU-ETS. FM dedykowany jest transformacji energetycznej gospodarki (w tym sektora budownictwa) i walce z ubóstwem energetycznym.

W latach 2026-2029 wsparcie Programu możliwe będzie ze środków Społecznego Funduszu Klimatycznego (dalej: SFK). Alokacja dla Polski w tym funduszu to 11,4 mld euro. SFK ma wspomóc znajdujące się w trudnej sytuacji gospodarstwa domowe,

mikroprzedsiębiorstwa i użytkowników transportu, m.in. poprzez wsparcie inwestycji ograniczających zużycie paliw kopalnych oraz pomagających w adaptacji niskoemisyjnych technologii. W toku programowania SFK w 2025 planowane jest zawnieioskowanie o zapewnienie finansowania Programu z tego źródła od 2026 r.

Jednocześnie informuję, że NFOŚiGW 28.11.2024 r. podjął decyzję o tymczasowym wstrzymaniu przyjmowania nowych wniosków w ramach Programu w związku z potrzebą wdrożenia kompleksowych zmian w Programie. Ich celem jest m.in. lepsza ochrona Polek i Polaków przed nieuczciwymi wykonawcami. NFOŚiGW jako instytucja państwowa zobowiązany jest do wydatkowania środków publicznych w sposób zgodny z prawem, celowy, gospodarny i rzetelny. Działania NFOŚiGW powinny zapewniać ochronę obywateli polskich przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi stosowanymi przez wykonawców, w tym przed przestępstwami. Równolegle prowadzone są prace nad głębszą zmianą Programu, która ma obejmować:

- wprowadzenie obowiązku wypłaty zaliczki na konto beneficjenta, a nie wykonawcy;
- wprowadzenie limitu dotacji na poszczególne kategorie kosztów (w szczególności ocieplenia przegród budowlanych oraz stolarki okiennej i drzwiowej);
- wprowadzenie zmian do programu zapewniających przyznanie najwyższych dotacji dla rzeczywiście najuboższych Beneficjentów;
- wprowadzenie wymogu uzyskania przez budynek określonego standardu energetycznego w wyniku realizacji inwestycji;
- zwiększenie liczby kontroli firm i beneficjentów, w których postępowaniu stwierdzono nieprawidłowe działanie;
- w dalszych planach jest również wprowadzenie listy rekomendowanych wykonawców, czyli sprawdzonych firm.

Reforma Programu ma na celu: ochronę obywateli przed nieuczciwymi firmami (wykonawcami), uszczelnienie Programu w celu wykluczenia możliwości przyznania dotacji osobom zamożnym nie potrzebującym wsparcia państwa w celu dokonania termomodernizacji domów, uproszczenie i przyspieszenie obsługi wniosków i wypłat. Zmiany te mają skutkować poprawą efektywności realizacji Programu w zakresie poprawy jakości powietrza, termomodernizacji domów, ograniczenia liczby kopciuchów, a także obniżenia wysokości rachunków za ogrzewanie w domach. Aktualnie wznowienie naboru wniosków w ramach zmodernizowanego Programu planowane jest na 31 marca 2025 r.

Proszę o przyjęcie powyższych informacji.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości: Departament Spraw Parlamentarnych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów